

Univerzita Karlova v Praze

1. lékařská fakulta

Studijní program: Specializace ve zdravotnictví

Studijní obor: Adiktologie

Radek Jurnikl

**Užívání psychotropních látek v goth subkultuře:
Dotazníkové šetření**

**The use of psychotropic substances in the goth
subculture: Questionnaire survey**

Bakalářská práce

Vedoucí závěrečné práce: MUDr. Tomáš Zábranský, PhDr

2015

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem závěrečnou práci zpracoval samostatně a že jsem řádně uvedl a citoval všechny použité prameny a literaturu. Současně prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Souhlasím s trvalým uložením elektronické verze mé práce v databázi systému meziuniverzitního projektu Theses.cz za účelem soustavné kontroly podobnosti kvalifikačních prací.

V Praze, 2015

Radek Jurníkl

Podpis:

Identifikační záznam:

JURNIKL, Radek. *Užívání psychoaktivních látek v goth subkultuře: Dotazníkové šetření. [The use of psychotropic substances in the goth subculture: Questionnaire survey]*. Praha, 2015. 49 stran, 3 přílohy. Bakalářská práce. Univerzita Karlova v Praze, 1. lékařská fakulta, Klinika / Ústav 1. LF UK 2015. MUDr. Tomáš Zábranský PhDr.

Poděkování

Chtěl bych poděkovat MUDr. Tomáši Zábranskému PhD. za vedení práce a rodině a mému okolí, za to, že mě podrželo, když mi deset dní před odevzdáním vyhořel počítač.

Abstrakt

Práce se zabývá zmapováním užívání psychotropních látek v prostředí specifické mládežnické subkultury – Goth, kterou je autor sám členem. V Teoretické části je stručně načrtnuta definice kultury a subkultur a popsána samotná gothická subkultura pro představu respondentů výzkumu. Poté uvádí předchozí autorův výzkum, který byl proveden v Praze na každoměsíční společenské akci, a představuje výsledky celopopulačních studií z výročních zpráv, pro porovnání se získanými daty.

V praktické části jsou uvedena samotná data od 169 respondentů, ucelená do celoživotních, ročních a měsíčních zkušeností s psychotropní látkou a autor uvádí i denní a rizikové užívání. Popisuje průběh dotazníkového šetření pomocí internetového samovýběru a ohniskové skupiny pro evaluaci dotazníkových otázek. Dotazník zjišťoval frekvenci užívání dvanácti skupin psychotropních látek, rizikovost užívání (CAGE, CAST, Fageströmuv test), a ptal se na případnou závislost (Dle kritérií MKN – 10).

V diskuzi potom autor uvažuje nad možnostmi zlepšení dotazníku, využití dalších kvantitativních metod pro výzkum a porovnává uvedená prevalenční data a uvádí rizikovosti (3 a více bodů CAGE dosáhlo 7,3 % mužů a 5,3 % žen, Silnou závislost na nikotinu uvádí 20 % dotázaných mužů a 6,1 % žen a kritéria pro závislost u nelegálních psychotropních látek byla naplněna pouze jednou). S alkoholem se setkala v životě 96 % dotázaných, z toho denně pije 5,5 % mužů a 4,4 % žen, 41,8 % mužů a 27,2 % žen denně kouří tabák. S jakoukoliv nelegální psychotropní látkou se průměrně setkalo 15,4 % respondentů. Z toho konopí někdy užilo 55,6 % dotázaných a denně jej kouří 9,1 % mužů a 1,8 % žen. V závěru diskuze autor uvádí využití práce pro vytvoření specifík pro zmenšení dopadů užívání psychotropních látek a pro zpětnou vazbu samotné subkultury.

Klíčová slova

mládežnické subkultury a "kmeny," legální a ilegální psychotropní látky, cílená prevence, monitoring užívání

Abstract

The thesis mapping the use of psychotropic substances in the specific youth subcultures - Goth, which the author himself is a member. The theoretical part is briefly sketched the definition of culture and subcultures, and describes Goth subculture for notion of the survey respondents. It then states the author's previous research, which was conducted in Prague on monthly social event, and presents the results of population surveys on annual reports to compare the obtained data.

The practical section provides the actual data from 169 respondents to a comprehensive lifetime, annual and monthly experience with psychotropic substance and the author states as well as daily and risk taking. It describes the process using a web questionnaire self-selection and focus groups for evaluation questionnaire. Questionnaire examine frequency of use of the twelve groups of psychotropic substances, risk taking (CAGE, CAST, Fageström test), and asked about the possible addiction (According to the criteria of ICD - 10). In discussion, the author considers the possibilities of improving the questionnaire, using other quantitative methods for research and compares the specified prevalence data and presents a risk (3 or more points CAGE reached 7.3 % of men and 5.3 % women, strong dependence on nicotine mentions 20 % of men and 6.1 % of women and criteria for dependence on illegal psychotropic substances was filled only once). Alcohol met in life 96% of respondents and alcohol drink daily 5.5% of men and 4.4% women. 41.8% men and 27.2% of women are daily tobacco smokers. Average 15.4% of respondents encountered with any illegal psychotropic substance. Ever used cannabis 55.6% of respondents, and it smokes daily 9.1% of men and 1.8% women. In conclusion, the author presents discussion opportunities for job creation specifics for reducing the impact of the use of psychotropic substances and for feedback subculture itself.

Key words

youth subcultures and the "tribes," legal and illegal psychotropic substances, targeted prevention, usage monitoring

Obsah

1. Úvod.....	2
2. Teoretická část.....	3
2.1 Kultura.....	3
2.2 Subkultura.....	3
2.3 Subkultura a drogy.....	4
2.4 Goth subkultura.....	5
2.4 Předchozí výzkum.....	8
3. Praktická část.....	11
3.1 Stanovení cíle a výzkumných otázek.....	11
3.2 Design výzkumu.....	11
3.3 Metody tvorby dat.....	11
3.4 Výzkumný soubor.....	13
3.5 Výsledky.....	14
4. Diskuze.....	18
4.1 Metodologie.....	18
4.2 Interpretace výsledků.....	19
4.3 Využití v praxi.....	28
5. Závěr.....	29
Zdroje:.....	30
Přílohy.....	33
Seznam tabulek a grafů.....	43

1. Úvod

S rostoucím zájem veřejnosti o subkultury mládeže, viz úspěšnost knihy Vladimíra 518 *Kmeny* a stejnojmenného dokumentárního seriálu téhož autora, které se zaměřují na život současných městských subkultur prostřednictvím životních příběhů jednotlivých příslušníků (518,2006), vyvstává otázka, jestli nejsou jednotlivé subkultury ohroženy užíváním psychotropních látek. Všeobecně je známo, že některé hudební styly mohou inklinovat k užívání určitých drog, ale studií na tohle téma je málo, a to jak v našich končinách, tak v zahraničí. Tato práce se zaměřuje na jednu specifickou subkulturu a tou je Gothika. Liší se vyznavači této temné a ponuré subkultury v užívání návykových látek od obecné populace? Ačkoliv v minulých letech proběhlo několik studií (viz např. Winstock et al., 2001; Arnett, 1991; Štěpánek, 2012), žádná z nich nebyla zaměřena přímo na tuto skupinu lidí, případně neměla dostačující výsledky.

Autor této práce se rozhodl dotazníkem, šířeným na internetu, zmonitorovat situaci v České Republice. Vzhledem k tomu, že sám patří do zkoumané subkultury jsou motivace pro práci především zjištění situace užívání drog na gothické scéně a případné vyvrácení mýtů, kolujících kolem této komunity (např. „Všichni vypadáte, jak feťáci“; „Když žiješ jenom v noci, tak to musíš pořad šňupat piko.“).

2. Teoretická část

2.1 Kultura

Jako první je nasnadě definovat, co je samotná kultura. Kultura je společenský jev a proces, který vytvořil člověk. Původně souvisel se zemědělstvím, a který prvně použil M.T.Cicero v jeho díle *Tuskulské hovory* v prvním století př. n. l., kde označil pojmem „Kultura ducha“ filozofii (Smolík, 2010).

„Kultura tvoří jeden z nejvýznamnějších kontextů našeho života. Vnímat ji lze v různých rovinách, například jako sociální jev, stejně tak jako sociální vztah či proces. Pokud se rozhodneme zdůraznit třetí (procedurální) rozměr kultury, budeme o ní uvažovat jako o procesu sociálního dědění a osvojování si hodnot a norem, na jejichž základě subjekty kultury ve vzájemné interakci a svojí činností vytváří určité materiální a duchovní produkty. Z definice vyplývá, že kulturním se člověk nerodí, ale stává. Tj. do kultury se člověk nejprve musí vědomě či nevědomě integrovat, naučit se ji, a teprve potom ji může začít aktivně utvářet“ (Duffková, Urban, Dubský, 2008, s. 30).

„Kulturou se rozumí sociální reprezentace běžného a standardního chování, norem, hodnot a přesvědčení, které regulují člověka v jeho každodenním životě a které se přenášejí z generace na generaci. Tradičně se uvažuje zejména o kultuře národní či kultuře jednotlivých regionů, ale předpokládá se i to, že uvnitř moderních komplexních společností existuje také řada subkultur, které mohou ve svých modifikacích prostupovat napříč národy, stá-ty, regiony atd.“ (Macek, 2003, s. 38).

2.2 Subkultura

Subkultura je skupina lidí, kteří se nějakým rysem, znakem či způsobem vyčleňuje z majoritní kultury. Charakteristiky subkultury definoval Williams (2007) pěti prvky:

- *Styl*, čímž se míní styl oblékání, účesů a doplňků, který se liší od běžné módy (například typické „čiro“, dlouhé vlasy, nebo výrazné černé oblečení), vlastním slangem, gesty a hudební preferencí.
- *Odporem* (resistencí) vůči většinové společnosti, normám, starším a rodičům.

- *Prostorem*, kde se příslušníci dané společnosti scházejí, může se jednat o kluby, ulice, nebo festivaly, přičemž samotné hranice nejsou přímo definovány, tím pádem mohou být subkultury (jako například punk, goth, skinhead) celosvětovým pojmem.
- *Sociální reakcí* – na jednotlivé typy subkultur většinová společnost reaguje podobně (např. stříhání dlouhých vlasů, nařčení ze satanizmu a podobně).
- *Identitou*, kdy se jedná o osobitost jedince k dané subkultuře, tak o vyčlenění člověka v rámci subkultury a o identitu, kterou tvoří společenství samo o sobě.

Další definici subkultury přináší Erdinger (2006), který popisuje, že subkultura sama o sobě je vyčleněná z většinové kultury, vykazuje stejné složky jako okolí ale poměrně jasně se z nich vymezuje i když v některých aspektech mohou být stejné, je stálá v čase a dá se rozlišit, nezávisle na místě. Hudebníci, umělci, spisovatelé a jejich fanoušci, čtenáři a následovníci se v nynější době spíše začínají nazývat scéna, tu lze považovat za volnější pojem subkultury, kdy se nepohlíží na tak přísný koncept příslušnosti a identity, ale spíše na hlavní rysy (stejně oblékání, hudební interpreti, názory) (Kolářová, 2011). Jde tedy rozdělit subkultury na základě věku, povolání, náboženství, původu, národnosti, etnika, rasy, sociálního statutu, zájmů, postojů a tak podobně (Smolík, 2010), nebo na sociální – pevně dané subkultury, které nejsou ovlivněny módou, či stylem, ale spíše sociální situací na bázi sociálního patologického jevu, jakými je třeba bezdomovectví, narkomanie, nebo prostituce a na módní subkultury, která je tvořena bez rozdílu pohlaví, vzdělání, věku, či sociálním statutem, lidmi se stejnými zájmy, stylem a filozofií (Erdinger, 2006). Autor této práce se bude zabývat specifickou módní subkulturou, která je založena na stylu, hudbě, názorech, oblékání a částečně na věku a náboženství. Jedná se o gotickou subkulturu, neboli „Goth“.

2.3 Subkultura a drogy

„Drogy jsou prvkem, kterým se subkulturní mládež vyděluje z většinové společnosti.“

(Kolářová, 2011). Zmíněná autorka ve své knize uvádí na několika kazuistikách, jakou mají roli psychotropní látky v subkulturách mládeže. Například odsuzování užívání nelegálních návykových látek v subkultuře skinheads, větší preferencí přírodních halucinogenů u lidí poslouchajících techno až k úplné abstinenci od všech látek ovlivňujících vědomí u takzvané straight edge odnože hardcore punku (Kolářová, 2011).

Dotazníková studie provedená v Holandsku na studentech středních škol (Mulder, 2010) zabývající se otázkou, jestli existuje vztah mezi preferovanou hudbou a užíváním psychotropních látek (v jejich případě alkohol, tabák a konopí) o samotě, nebo ve skupinách se stejným stylem, ukázala, že existuje korelace mezi oblíbeným hudebním stylem a užíváním zmíněných látek (především u skupin poslouchající hip-hop, rap, R&B, techno, rock a hardcore). Vuolo (2014) v rozsáhle americké studii, mezi adolescenty a mladými dospělými, se zaměřil pomocí tří typů výzkumu (analýza databází, dotazníkové šetření a záchytů drog na koncertech) na stejnou otázku, jak výše zmínění, a vyvodil závěry, že rocková a hiphopová hudba má vyšší vliv, než záliba v popové a klasické hudbě. Štěpánek (2012) ve své diplomové práci, zaměřující se na zneužívání drog napříč městskými subkulturami, která byla provedena dotazníkovou studií na vybraných středních školách v Českých Budějovicích, uvádí, že členství v určité subkultuře má vliv na užívání návykových látek. Definoval subkultury hip-hop, skate, graffiti a taneční scénu, jako rizikovou, ovšem k subkultuře goth neukázal žádné výsledky, byla zmíněna pouze v souvislosti s užíváním extáze, kde byly nulové výsledky (Štěpánek, 2012).

2.4 Goth subkultura

Počátky gotické subkultury se datují do osmdesátých let dvacátého století, kdy vznikla v rámci londýnského klubu Batcave, autor popisuje původní gotiky jako:

„Bledá nočňátka s nasprejovanými vlasy a zahalená v černých hábitech. Mezi jejich uctívané symboly patřily věci religiózní i svatokrádežné, zvláštní oblíbené se těšili tuberkulózní básníci a vůbec vše hrůzostrašné.“ (Smolík, 2010).

Jak bylo zmíněno výše, je to komunita založená na hudbě a jako první kapelu s označením „goth“ se pokládá anglická kapela Joy Division, její manažer Anthony H. Wilson ji pojmenoval jako „gotická taneční hudba 20. století“ (Smolík, 2010; Kozlík, Procházková, 2007). Autoři Kozlík a Procházková (2007) dále uvádějí, že kořeny subkultury sahají dále do historie a jsou založeny na literárních dílech *Dracula*, od Brama Stokera, černém románu *The Castle of Otranto* od autora Horace Walpole, romány E. A. Poe a H. P. Lovecrafta a tím definovali ikonické zaujetí gotiků ve hřbitovech, ruinách hradů a kostelů, fascinací upíry a tajemnem a na expresionistických filmech, které ovlivnili styl oblékání. Ostatně oblékání je hlavní věc, která je na lidech, přidružujícím k této subkultuře, vidět na první pohled. Samotní goth se ještě rozdělují podle specifického stylu oblékání. Celkově

sice vede černá barva, ale ta se potom kombinuje s dalšími prvky, barvami, doplňky a šperky. Autoři Scharfová (2012), Voltaire (v Sýkorová, 2013) a Sýkorová (2013) rozdělují několik typů:

- *Cyber* – Inspirován japonským anime a cyber punkem, orientovaní spíše do futuristické budoucnosti. Preferují kombinaci neonových barev, PVC, kůže, silonu a syntetických látek s doplňky jako respirační maska, chemlonové příčesky, ostny, boty na vysoké podrážce.
- *Elegant* – obdobná inspirace japonskými kreslenými seriály a filmy, jako cyber goth, s elegantnějším nádechem. Styl je spíše na extravagantní unisex styl, neboli odstranění rozdílů mezi mužským a ženským vzhledem, občas zaměňován za travestismus.
- *Lolita* – primárně ženský styl inspirován stejnojmenným dílem Vladimira Nabokova. Obdobně jako výše zmíněné, pochází inspirace z Japonska. Oblečení je stylizováno do typů panenek – krajkové sukně doplněné korzety zvýrazňující prsa a účes načesaný do culíků.
- *Medival* – Styl inspirován renesanční módou, původem z Německa. Vyznačuje minimálním použitím oblečení černé barvy.
- *Rivet* – Dalo by se říct, že je to styl, inspirován vojenskými prvky a industrializmem, doplněn o značný počet kovových doplňků a řetězů.
- *Romantic* – Oblečení inspirováno módou z viktoriánské Anglie (od toho se používá i označení jako *Victorian goth*) – dlouhé šaty, róby, korzety, fraky, doplněny honosnými dámskými klobouky (u mužů cylindry), krajkovými deštníky, vycházkovými holemi.
- *Steam punk* – Nový styl, který je inspirován dílem Julese Verna. Jako takový kombinuje výše zmíněné industriální prvky s *Romantic* (*Victorian*) oblečením. Kožené oblečení, korzety (pánské i dámské) doplněné často ozubenými kolečky, hadičkami simulující parní stroje různých druhů a brýle připomínající spojení starých leteckých brýlí a svářečských brýlí . Jako jeden z mála sub žánrů se vyznačuje jak vyhraněným vzhledem, tak zájmem o tvůrčí schopnosti.

Gothická subkultura, stejně jako každá jiná, má své specifické hudebně-společenské festivaly. V České Republice je to například „*Prague Gothic Treffen*“, který pořádá již deset

let Sanctuary.cz – server, který sdružuje tyto lidi, pořádá koncerty, společenské akce a slouží taky jako informátor o novinkách na gothické scéně nejen u nás, ale i v zahraničí. V německém Lipsku se pořádá největší každoroční setkání Goth na světě, které se nazývá „*Wave gothic treffen*“, s průměrnou účastí kolem devatenácti tisíců lidí. Poté se dá počítat mezi tyto akce i polská „*Castle party*“.

Co se hudby týče, Smolík (2010) popisuje, že vznikala na podkladě punk-rocku. V otázce první goth rockové kapely se jednotliví autoři rozcházejí. Smolík (2010) s Kozlíkem a Procházkovou (2007) píšou, že se jako první kapela považuje Joy Division, která svými monotónními melodiemi, temnou hudbou a i svým zánikem definovala gothiky. Sýkorová (2013) považuje za první kapely tohoto typu Siouxsie and the Banshees a především The Sisters of Mercy. V jednom se ale shodují, že se nynější hudební styl oproti zmíněnému změnil a stejně jako styl oblékání, se rozpadl na několik poddruhů. Například američtí The Cure, Depeche mode, Nine Inch Nails jako industrial gothrock, new age rock - Dead Can dance, dark wave v zastoupení holandské elektronické kapely Clan of Xymox a v českých končinách to je XIII. Století, Výsměch? a elektronická Vanessa. Kozlík a Procházková (2007) se zmiňují, že existuje i celá řada kapel, které se prezentují vzhledem, jaký je výše popsán, ale jejich žánr, texty a význam se liší od původní goth hudby a že se pouze vzhledem prezentují, aby upoutali pozornost, ale ve většině spíše této komunitě škodí (uvádějí například notoricky známého Marilyn Mana, nebo Cradle of Filth).

Celkově se ovšem nedá přímo určit, kolik v České republice je lidí, kteří by zapadali do zvolené definice gothiků. Internetová stránka Sanctuary odhaduje, že je u nás kolem pěti set gothiků (založeno na alespoň jedné roční návštěvě koncertu, nebo společenské akce). Gothická subkultura byla předmětem mnoha výzkumů, které se zaměřovaly především na téma sebepoškozování a sebevražd. Například Young, Swetingová a West (2006) v longitudinální kohortové studii pozorovali celkem 1258 mladistvých od 11 do 19 let (od roku 1994 do roku 2004). Ve výzkumném souboru byla zjištěna životní prevalence sebepoškozování ve výši 53 % a suicidalita ve 47 % a z výsledku vyvozují, že se mladiství se sebepoškozujícími tendencemi buď navzájem v tomto fenoménu podporují, nebo jsou přitahováni právě specifiky goth subkultury (Young et al, 2006). Další studii, na téma sebepoškozování v kontextu reálného a virtuálního prostředí, prováděla Černá a Šmahel (2009) na české populaci goth a emo pomocí polo strukturovaných rozhovorů na devíti

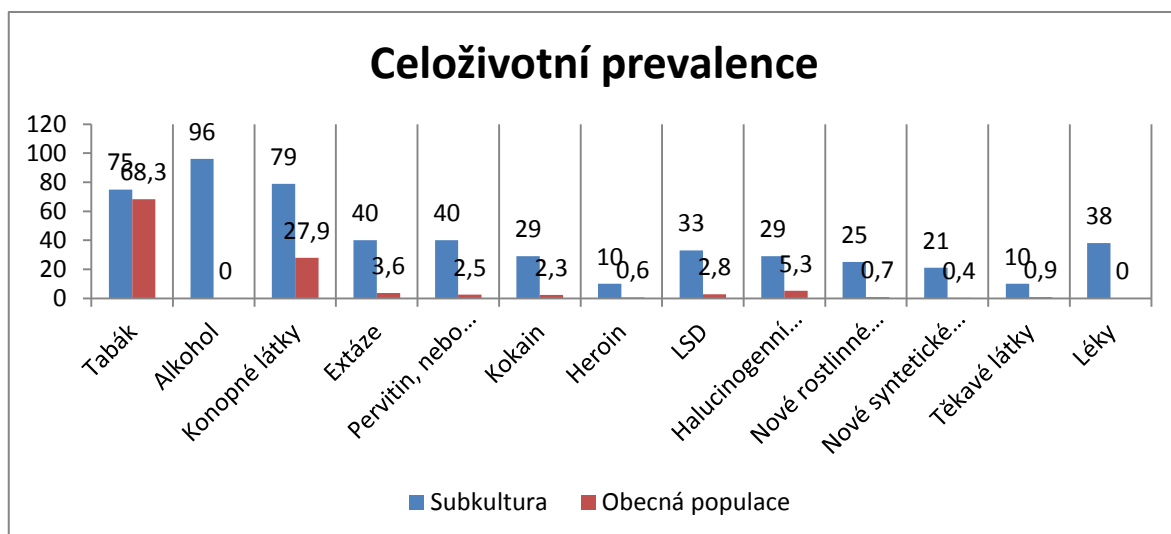
dobrovolnících ve věku od 15 do 18 let. Kvůli malému vzorku se jim nepodařilo prokázat souvislost mezi sebepoškozujícími tendencemi a subkulturou.

2.4 Předchozí výzkum

Autor v loňském roce provedl výzkum na stejné téma, zaměřené na pražskou populaci a její porovnání s většinovou populací. Jednalo se o monitorování užívání návykových látek pomocí dotazníku formou PAPI, který byl složen z devatenácti otázek a porovnání s daty, získanými z celopopulačního průzkumu návykového chování a postojů k němu v ČR z Výroční zprávy o věcech drog v České Republice z roku 2012 (Mravčík et al. 2013). Tři se zabývaly sociodemografickými údaji, následujících 13 otázkami na zkušenosti s legální a nelegální návykové látky a farmaceutik, užívaných bez lékařské indikace, poslední tři na hazardní sázení. Odpovědi byly formou zaškrtování jedné z pěti možností (užití v posledním měsíci, roce, před více než rokem, nikdy, a možnost zříct se odpovědi). Ve výzkumném souboru bylo 48 reprezentantů pražské goth subkultury (26 mužů a 22 žen) s věkovým rozmezím 15-64 let. Na prvním místě v celoživotní i měsíční prevalenci byl alkohol. Tabákové výrobky užilo někdy v životě 60 % a v posledním měsíci 40 % respondentů. Konopí bylo nejužívanější nelegální látkou, 79 % souboru uvedlo užití v posledním měsíci a životní zkušenost uvedlo 27 %. Pervitin a extázi někdy v životě užilo 40 % respondentů a za poslední měsíc je uvedlo 21 %. Výsledky jsou shrnuty v grafu č. 1k a 2k. Jednalo se o pouhý monitoring zkušeností bez otázek na rizikost, způsob užití, či na nějaké problémy spojené s užíváním psychotropních látek. Nebyly použity kvalitativní metody pro evaluaci jak dotazníkových otázek a odpovědí, tak výsledků a výsledky samotné nebyly reprezentativní pro samotnou subkulturu, vzhledem k velikosti výzkumného souboru a jeho omezení pouze na Prahu.

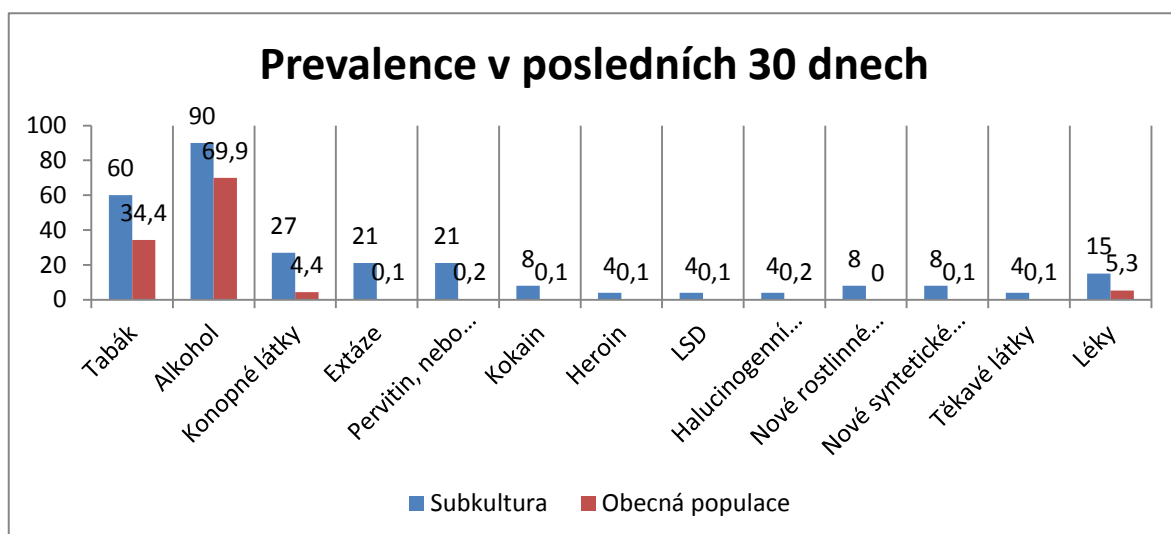
Graf č. 1k: Prevalence užívání návykových látek v goth subkultuře a její srovnání s celkovou populací, Jurníkl, 2014

Porovnání výsledků mezi zkoumaným vzorkem a celkovou populací v celoživotní prevalenci

Graf č. 2k: Prevalence užívání návykových látek v goth subkultuře a její srovnání s celkovou populací, Jurníkl, 2014

Porovnání výsledků mezi zkoumaným vzorkem a celkovou populací v celoživotní prevalenci

V prosinci 2013 proběhl výzkum prevalence užívání drog v ČR, který dělalo Národní monitorovací středisko pro drogy a drogové závislosti dále jen NMS) ve spolupráci s agenturou Factum research (Mravčík et al, 2014). Výzkum byl proveden formou rozhovorů s využitím počítače (CAPI) s celkovým počtem 868 respondentů, z oblasti nelegálních psychotropních látek byly nejvíce užívané konopné látky s celkovými 22,8 %, poté to byla extáze s 5,1 %, halucinogenní houby s 2,4 % a pervitin, který v životě užilo 1,1

% výzkumného souboru (Mravčík et al. 2014). Všechna dostupná data jsou shrnuta v tabulce č. 1k, která je v příloze. Ovšem nezkoumala se prevalence pití alkoholu a užívání tabákových výrobků, na rozdíl od studie v roce 2012 realizovaná NMS ve spolupráci s agenturou SC&C, kde byla zahrnuta roční a měsíční prevalence legálních návykových látek (Mravčík et al, 2013), z které jsou data v grafech 1k a 2k. Ve výroční zprávě se dále nacházejí data ze studie zaměřené na denní užívání alkoholu a kouření, která přináší poznatky o tom, že v ČR je v současnosti 23,1 % lidí, kteří kouří denně (26,7 % mužů a 19,6 % žen) a 6,6 % lidí, kteří denně pijí alkohol (10,2 % mužů a 3,1 % žen), z toho 4,8 % pijáků alkoholu (7,2 % mužů a 2,4 % žen) je pravděpodobně ohroženo závislostí, 16 % jich připadne na rizikové pití alkoholu (23 % mužů a 9,3 % žen) a 48,7 % do nízkého rizika (47 % mužů a 49,9 % žen)(Mravčík et al., 2014).

3. Praktická část

3.1 Stanovení cíle a výzkumných otázek

Jedná se o průzkum užívání drog ve specifické populaci – subkultuře, cílem tedy je zmonitorovat pomocí dotazníku, jaký je rozsah užívání psychotropních látek, zda se víc užívají legální, nebo nelegální návykové látky, v jaké frekvenci a jestli se vyskytují mezi participanty riziková uživatelé.

Dostálová (2008) se ve svém článku zmiňuje, že se mezi těmito lidmi nevyskytuje abúzus nelegálních drog, ale že je zvýšená konzumace alkoholu a to především u mladistvých.

Uherek (2011) zase při svém průzkumu rizikového chování napříč subkulturami uvádí jako příslušnost ke goth subkultuře jako méně rizikové vzhledem k užívání drog. Z tohoto autor formuluje výzkumné otázky:

1. Užívají se v gothické subkultuře návykové látky?
2. Pokud ano, jaké to jsou, v jaké frekvenci a v jaké rizikovosti?
3. Je skutečně vyšší míra užívání legálních psychotropních látek, než nelegálních?

3.2 Design výzkumu

Výzkum byl proveden pomocí dotazníku sdíleného na internetových sociálních sítích a to ve skupinách a pod hesly, které sdružují zkoumanou populaci. Jedná se tedy o samovýběr participantů. Samotný dotazník ještě před spuštěním byl také tématem ohniskové skupiny, složené z příslušníků goth subkultury a zaměřené na správnou formulaci otázek a jejich pochopení.

Pro analýzu výsledků byly použity programy Statistica a MS Excel 2010. Platforma Qualtrics má možnost vytvoření výsledků, ale bohužel vše zaokrouhluje na jedno celé procento, tudíž výsledky musely být převedeny do programu Statistica, kde byly proměnné vyhodnocovány a poté převedeny do sešitu MS Excel, kde pomocí popisné statistiky převedeny na přesnější čísla a zahrnuta do tabulek a grafů.

3.3 Metody tvorby dat

Autor použil šetření pomocí dotazníku, vytvořeného pomocí internetové platformy Qualtrics s celkem třiceti osmi otázkami. První tři se zabývaly sociodemografickými údaji –

pohlaví, věk a nejvyšší dosažené vzdělání. Následující se týkaly zkušenostmi s psychotropními látkami (alkohol, tabák, konopí, extáze, pervitin, kokain, heroin, LSD, halucinogenní houby, těkavé látky a jiné syntetické a rostlinné psychotropní látky), kde účastníci volili jednu z frekvencí užití, která byla u všech otázek stejná. Pokud byla zaškrtnuta možnost užití v rozmezí *několikrát za den až jednou měsíčně*, následovaly otázky na rizikovost užívání. U alkoholu to byl screeningový dotazník CAGE, u konopných látek screeningový dotazník CAST, u tabákových výrobků Fageströmův test závislosti na nikotinu. U dalších otázek na psychotropní látky byla použita zjednodušená kritéria závislosti dle Mezinárodní klasifikace nemocí v desáté revizi. U otázek o užití extáze byl dotaz na podobu látky (Tableta, prášek, krystal a jiný stav). U otázek na pervitin, kokain a heroin byl dotaz na způsob užití (šňupáním, kouřením, injekčně a jiný způsob). U jiných syntetických a rostlinných psychotropních látek byl ještě dotaz na to, které to byly. Autor se při tvorbě dotazníku inspiroval použitým dotazníkem celopopulační studie Národního monitorovacího střediska pro drogy a drogové závislosti a to především při formulaci skupin psychotropních látek.

Dotazník je přílohou č. 3

Využití internetu při sběru dat bylo, vzhledem k zaměření na celou Českou republiku, výhodnějším způsobem, než sbírání dat osobně, tady to nabízelo větší anonymitu a u platformy Qualtrics i intuitivní nastavení dotazníku, kde vyplňovatel nemusel procházet otázky na rizikovost, když například nikdy určitou drogu neužil. Taktéž to nabízelo sdílení dotazníku na internetu samotnými členy výzkumné populace, čímž se dotazník mohl šířit nezávazně na badateli.

Po dokončení otázek autor vytvořil a vedl ohniskovou skupinu pro ověření pochopitelnosti a jasnosti samotných otázek a odpovědí. Ohniskovou skupinou se rozumí získávání kvalitativních dat za použití skupinové interakce, ve které probíhá konverzace, řízená moderátorem (badatelem) na určité téma – ohnisko, které je dáno volnější formulací, aby mohla debata probíhat volně (Miovský, 2006). Jedná se tedy o kombinaci ohniskové skupiny a průzkumné ankety. Jak popisuje Morgan (2001), ohnisková skupina pomáhá doplnění výběru a tvorbě otázek tak, aby mohl autor pochopit myšlení účastníků výzkumu a nemusel spoléhat pouze na svůj úsudek v tvorbě jednotlivých prvků. Popsal tři způsoby, jak mohou ohniskové skupiny pomoci při tvoření dotazníku: pokrytí oblastí, která by se

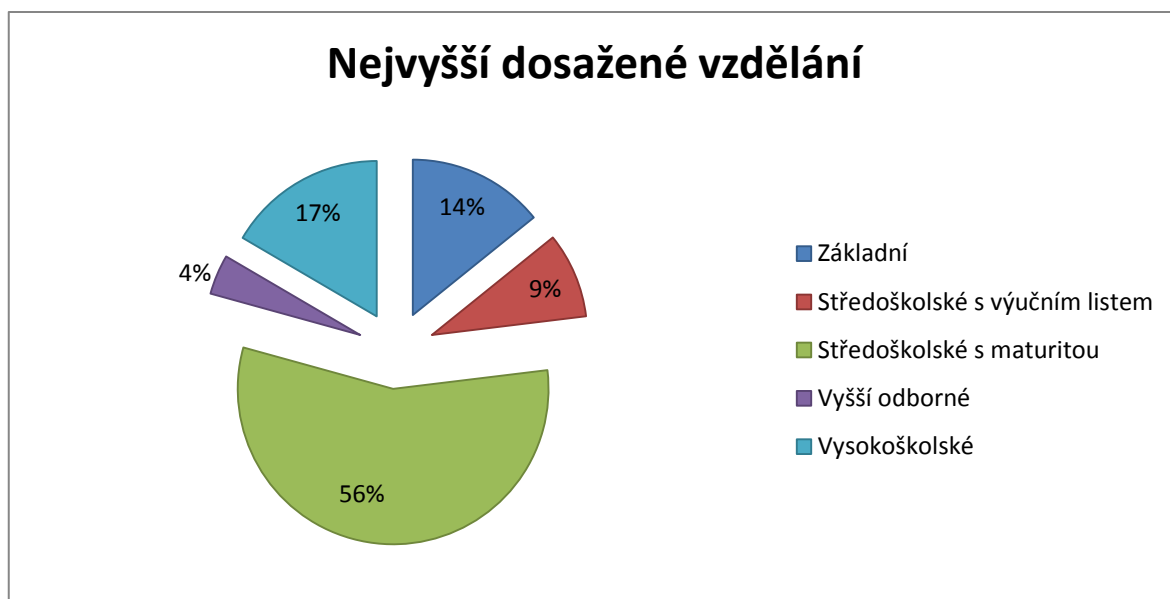
měla v dotazníku objevit, vymezení domén, která tyto prvky definuje, formulování položek, které respondentů budou srozumitelné a pomohou jim pochopit záměr badatelových cílů (Morgan, 2001). V této práci byla použita forma strukturované ohniskové skupiny, neboli účastníci byly vybírání podle určité vlastnosti, téma bylo jasné dané a očekávalo se, že se k tématu budou vyjadřovat všichni zúčastnění, kteří budou v jedné místnosti a taková skupina má daný čas, jak dlouho bude trvat (Miovský, 2006). Samotnou skupinu tvořilo šest dobrovolníků z dané subkultury vybraných formou samovýběru. Diskuze probíhala v prostředí klubu Basement, kde se subkultura schází, před začátkem koncertu. Celkem bylo přítomno u stolu šest lidí, tři muži (17, 28 a 34 let) a tři ženy (17, 20 a 25 let), jeden účastník měl vysokoškolský titul, jeden základní vzdělání, jeden středoškolské vzdělání s výučním listem a tři středoškolské vzdělání s maturitou. Skupina trvala půl hodiny, jako téma byly jednotlivé otázky a diskutovalo se o jejich správné formulaci, jestli jsou pochopitelné, zda jsou vhodně formulované intervaly užívání, srozumitelnost CAGE a CAST dotazníky a Fagerströmův test otázek, jednotlivá kritéria pro zjištění závislosti a jestli není vhodné přehodnocení otázek na těkavé látky, jiné syntetické a rostlinné psychotropní látky. Skupina se jednohlasně shodla na tom, že otázky, dotazníky i kritéria jsou jasné a srozumitelně formulované, že není třeba přehodnocovat dotazování se na výše zmíněné látky. Problém nastal pouze u dotazování na pohlaví, vzhledem k tomu, že v subkultuře se vyskytují transsexuálové a že by bylo vhodné použít větší velikost písma. Problematiku pohlaví ovšem skupina vyhodnotila jako nepodstatnou, protože člověk stále může a měl by zaškrtnout tu možnost, která je jim biologicky daná. Velikost písma vzal autor v potaz a ve finální verzi dotazníku se zobrazovala pouze jedna otázka na stránku, takže otázky byly čitelné i pro lidi s postižením zraku.

3.4 Výzkumný soubor

Z celkového počtu 182 dotazníků tvoří výzkumný soubor 169 jedinců (dropout je tedy 7 %). 13 dotazníků bylo vyřazeno z důvodu neúplného vyplnění. Vzhledem k internetovému průzkumu nelze určit důvod předčasného ukončení dotazníku. Převládaly ženy, které tvořily 67 % (n=114), věkový rozsah byl mezi patnácti až padesáti lety s průměrným věkem 25 let a nejčastější věk byl 19 a 20 let se stejným počtem patnácti participantů, medián

byl 23 let. Největší zastoupení v rámci dosaženého vzdělání bylo středoškolské s maturitou - 56 % (n=95), viz graf číslo 1p.

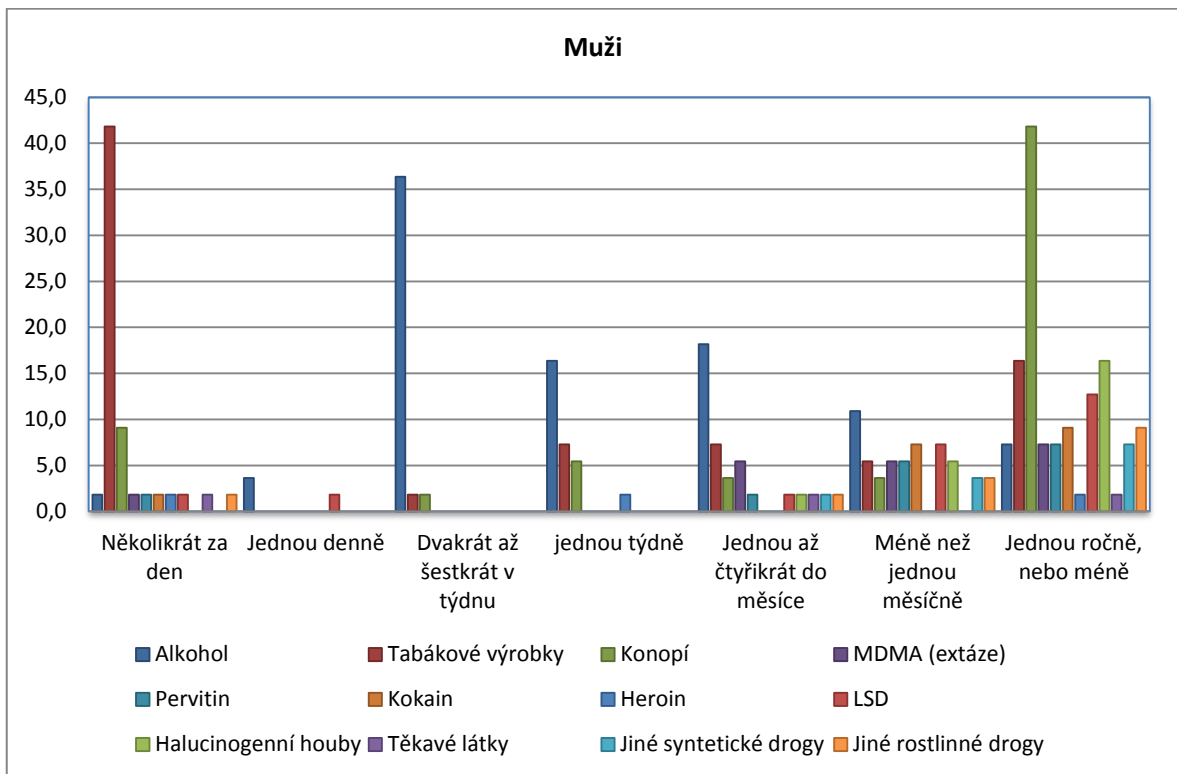
Graf č. 1p: Nejvyšší dosažené vzdělání

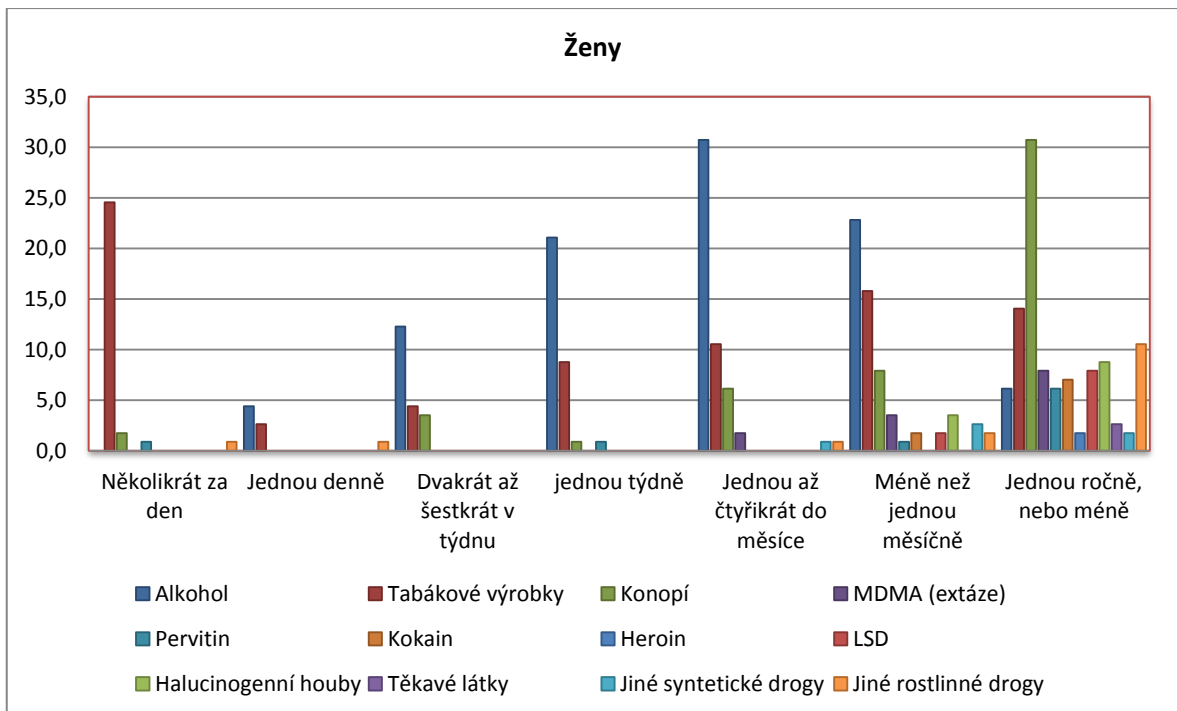
3.5 Výsledky

Nejvíce užívanou psychotropní látkou ve výzkumném vzorku byl alkohol, někdy v životě se jej napilo 96,4 % respondentů a za poslední měsíc celkem 71 %. Druhou byl nikotin, který někdy v životě užilo 80,5 % respondentů a alespoň jednou měsíčně kouří 53,3 %. Třetí neužívanější psychotropní látkou bylo konopí, se kterým má zkušenost 55,6 % vzorku a měsíčně jej užije 14,8 %. Na čtvrtém místě v užívání je se stejným procentem 15,4 MDMA a další rostlinné drogy, které se v měsíční prevalenci mírně liší – MDMA s 3,6 % a rostlinné drogy s 3 %. Celkové výsledky celoživotní prevalence, roční prevalence a měsíční prevalence mezi muži, ženami, mladšími (15-34 let) a celkovou výzkumnou populací jsou uvedeny v tabulce číslo 1p, která je v příloze. Ve frekvenci užívání byly nejčastěji užívány tabákové výrobky, kdy alespoň jednou denně kouří 31,9 % souboru. Na druhém místě v denním užívání byl alkohol, jehož se alespoň jednou denně napije 4,7 % a na třetím místě bylo konopí, které užívá denně 4,1 % výzkumného vzorku. Pervitin spolu s LSD a jinými rostlinnými drogami užívá alespoň jednou denně 1,2 %. 0,6 % ze souboru zaškrtnlo denní užívání MDMA (extáze), kokainu, heroinu a těkavých látek. Výsledky jsou uvedeny v grafech 2p (muži) a 3p (ženy).

Graf č. 2p: Frekvence užívání jednotlivých psychotropních látek mezi muži výzkumného souboru v %

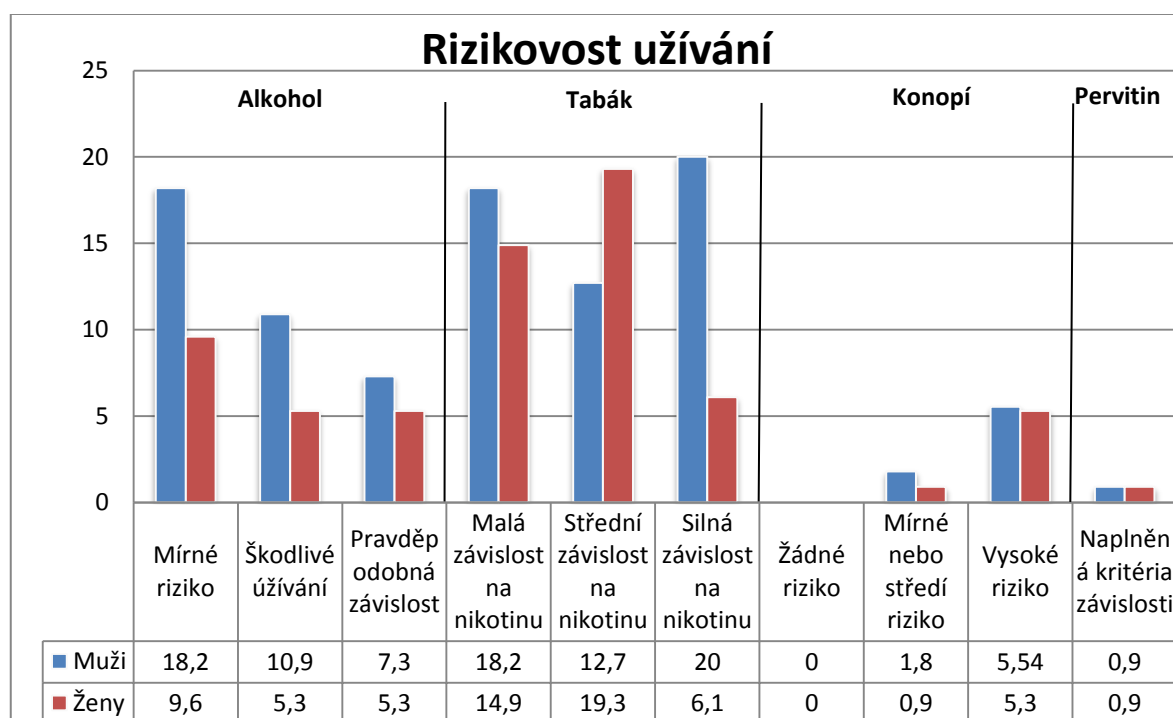

Graf č. 3p: Frekvence užívání jednotlivých psychotropních látek mezi ženami výzkumného souboru v %

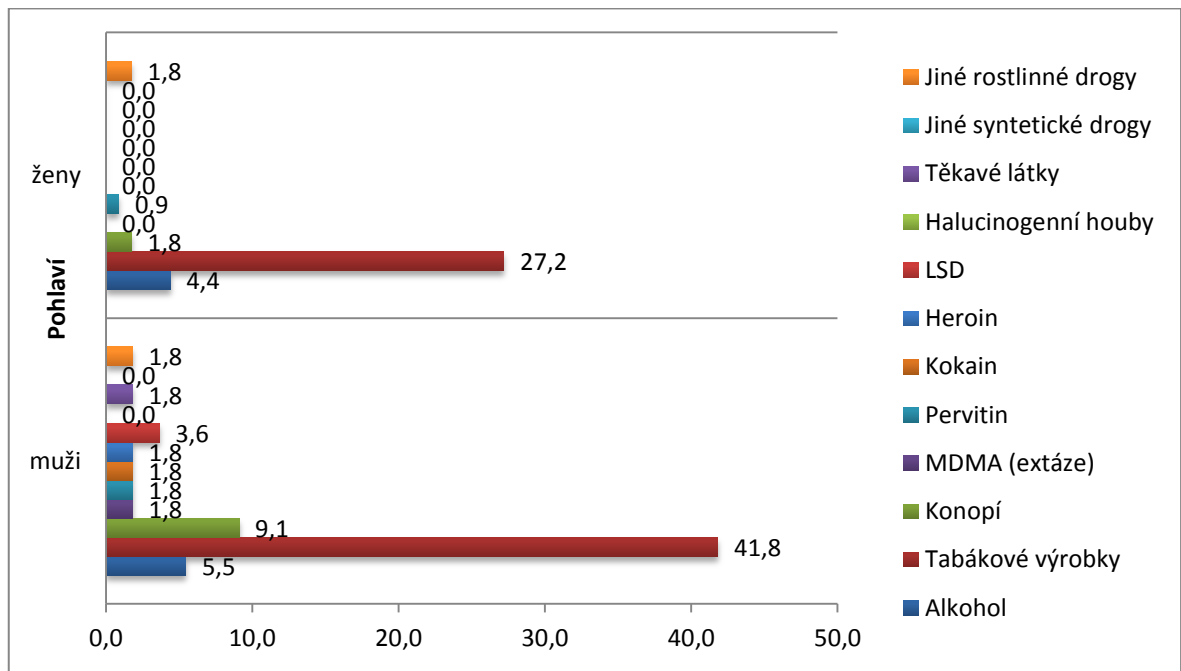
V otázkách na rizikovitost užívání a závislosti byli více ohroženi muži. Ve screeningovém CAGE dotazníku dosáhlo tří a více bodů (Vysoká míra ohrožení závislostí) 7,3 %, u žen to bylo 5,3 %. Ve Fageströmově testu nikotinové závislosti dosáhlo pěti a více bodů (silná závislost na nikotinu) 20 % mužů a 6,1 % žen. U screeningového dotazníku CAST (tři a více bodů) dosáhli muži výzkumné skupiny 7,5 % a ženy 5,3 %. V otázkách na závislost u ostatních otázek na psychotropní látky dosáhlo naplnění kritérií pouze u pervitinu, a to se stejným počtem 0,9 % u obou pohlaví. V dalších otázkách nebyly naplněny kritéria závislosti (tři a více kladných odpovědí). Data jsou shrnuta v grafu číslo 4p.

Graf c. 4p: Rizikovitost užívání u obou pohlaví v %

MDMA bylo užíváno ve všech stavech (tableta, prášek i krystal) u denních uživatelů, tedy šlo o 0,56 % souboru. Pervitin se u denních uživatelů užíval převážně šňupáním (1,2 % souboru) a injekční aplikací (1,2 % souboru), méně potom kouřením (0,56 % souboru). Heroin byl užíván výhradně injekčně (1,2 % souboru). Kokain byl výhradně užíván šňupáním (0,56 % souboru). Denní užívání je zahrnuto v grafu číslo 5p.

Graf č. 5p: Denní užívání psychotropních látek, porovnání mužů a žen v %

U otázek na druh jiných, rostlinných a syntetických drog, kde respondenti měli možnost vyplnit textové pole, nebyla u syntetických látek napsaná žádná možnost a u rostlinných látek byla uvedena šalvěj a třezalka tečkovaná.

4. Diskuze

4.1 Metodologie

Autor využil primárně metody kvantitativního výzkumu dotazníkovou metodou, jako taková je neekonomičtější v otázce pokrytí co největšího počtu reprezentantů. Při tvorbě dotazníku mohla být užita možnost vytvoření nějaké neexistující návykové látky, pro ověření, že respondent, který jej vyplňuje, skutečně vyplňuje pravdivé výsledky a nezaškrťává náhodně položky, které mohly ovlivnit výsledky. V sociodemografických dotazech mohly být otázky na rodinný stav a na to, zdali jsou respondenti studenti, zaměstnanci, nezaměstnaní atd. Mohlo se také dotazovat na osobní postoje k užívání psychotropních látek. Taktéž do samotných výzkumných otázek mohly být zahrnuty i dotazy na věk prvního užití a na množství pravidelné užívaných látek. U alkoholu například počet vypitých dávek (1 pivo, 2dcl vína, případně 40cl destilátu), počet vykouřených cigaret za den, gramáž užívaných nelegálních látek. Tabákové výroby mohly být ještě rozděleny na samotné tabákové cigarety a na v subkultuře oblíbené a rozšířené vodní dýmky. Ty, pokud byly zahrnuty do výzkumu, mohly značně ovlivnit výsledky kouření, protože málo kdo by kouřil vodní dýmku do třiceti minut po probuzení a jako taková se nedá kvantifikovat na počet cigaret (alespoň ne člověkem, bez patřičných vědomostí). U dotazů na jiné rostlinné a syntetické drogy mohla být kolonka pro vyplnění užití látky u všech možnostech, kdy participant měl nějakou zkušenost, ne jenom u intervalu denně až týdně. Stálo za zvážení užití jak internetové podoby, tak i osobního dotazování na společenských událostech (například formou PAPI), pro širší pokrytí. To by ovšem mohlo zvýšit riziko duplicitních výsledků. Reprezentativnost vzorku, vzhledem k obtížnému odhadování skutečných členů subkultury je na pováženu. I když je k dispozici odhad společností, která subkulturu sdružuje, tak výsledek 169 vyplněných dotazníku vzhledem k populaci čítající 500 členů by znamenala třetinovou prozkoumanost populace. Autor též žádal stránky, které patří ochodů, jenž nabízí oblečení, patří podnikům, do kterých subkultura chodí, a pořadatelům akcí po celé ČR, ale pokud odpověděli, tak se zamítavou reakcí. Taky ale nic nezaručuje, že dotazníky vyplňovali pouze příslušníci dané subkultury. Sdílení pomocí sociálních sítí přináší rizika vyplnění kýmkoliv, kdo má pro to motivaci, i když byl dotazník sdílen pouze ve skupinách a na stránkách, které jsou tvořeny pro gothiky, lze tedy předpokládat, že ve výzkumném soboru se nacházejí i členové, kteří

nevykazují specifika, zmíněná v teoretické části této práce.

V otázce ohniskové skupiny se nabízí možnost, ji provést v jiném městě, než je to, kde se autor nachází. Mohlo dojít ke zkreslení výsledků diskuze vzhledem ke skutečnosti, že autor sám se na goth scéně pohybuje a do subkultury patří a pražská scéna si je navzájem alespoň trochu známa. Tato skutečnost mohla způsobit jednak situaci, kdy se dobrovolníci nechtěli ponížít před ostatními i před samotným badatelem skutečností, že dotazované otázky patřičně nerozumějí. V jiném městě (například Brno, kde je též goth populace) by nemuselo dojít ke zkreslení vzhledem ke známostem s badatelem. Případně rozeslat žádosti a za podmínky, že by badatel proplatil cestové, využít dobrovolníků z jiných měst. Na druhou stranu zase mohlo být pozitivum, že autor je známý, mohlo tedy dojít k větší otevřenosti ve skupině. Využití dobrovolníku v ohniskové skupině z různých částí České Republiky by mohlo pomoci k lepším závěrům. Formulaci, kterou chápe člen subkultury z Prahy, nemusí být plně pochopitelná například pro člověka z Ostravy. Pro příští výzkum tohoto typu autor doporučuje využít možnosti výběru participantů z různých měst, případně provést ohniskovou skupinu během pravidelného, celorepublikového setkání subkultury v Praze. Pro následnou evaluaci výsledků mohla být využita ohnisková skupiny i po získání a vyhodnocení výsledků, pro lepší vhled do motivace členů subkultury v užívání psychotropních látek pomocí výše zmíněných možností. Případně využít i jiné, kvalitativní metody, jako například využití interview, nebo přímo vytvoření kasuistik.

4.2 Interpretace výsledků

Jak je viditelné na první pohled, zkoumaný soubor je spíše ohrožen závislostmi na legálních psychotropních látkách, tedy alkoholickými a tabákovými látkami. Pro srovnání s daty z teoretické části je tedy výzkumný soubor s předchozím autorovým výzkumem v celoživotní prevalenci (dále jen ČŽP) pití alkoholu stejný (96 %), v posledním měsíci (dále jen MP) je v současných výsledcích 19% pokles oproti datům z loňského roku. Rozdíly jsou u porovnávání pohlaví a věkových skupin – u mužů v současnosti byl 2,5% nárůst ČŽP a 2,3% nárůst MP, u žen nárůst 2,6 % ČŽP a 3,8% pokles MP, ve věkové kategorii 15-34 let šlo o 0,4% zvýšení. Roční prevalence zkoumaná v roce 2014 nebyla. Lze tedy usuzovat, že i přes docela malý vzorek v loňské práci se data o alkoholu nijak zvlášť neměnila. V datech z výroční zprávy (Mravčík et al. 2014) nejsou data pro prevalenci alkoholu o obecné populaci, tudíž autoru může porovnávat výsledky MP z předešlé Výroční zprávy za rok

2012 (Mravčík et al., 2013), v celkovém souboru oproti obecné populaci jde téměř o shodné výsledky MP, rozdíl činí pouze 0,1 %, 2% pokles MP u mužů zkoumané skupiny, u žen byl nárůst MP o 6,9 % a ve věkové skupině 15-34 se jednalo o nárůst 2,7 % MP. Denní pití alkoholu je celkem o 1,9% nižší, u mužů o 4,7 % a u žen zase o 1,3 % vyšší. Rizikové pití mezi mužskou populací souboru je v prvním stupni nižší o 29,1 %, v druhém o 12,1 % a pravděpodobná závislost se vyskytuje o pouhé 0,1 % méně. U žen tyto čísla činí 40,3 %, 4% a u pravděpodobné závislosti je 2,9% nárůst oproti obecné populaci.

Tabulka 1d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Alkohol			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↑ 2,5 %	↑ 2,6 %	↑ 0,4 %	STEJNÉ
MP: PV x SV	↑ 2,3 %	↓ 2,8 %	↑ 2,7 %	↓ 19 %
CŽP: OP (2012) x SV	x	x	x	x
RP: OP (2012) x SV	x	x	x	x
MP: OP (2012) x SV	↓ 2 %	↑ 6,9 %	↑ 2,7 %	↑ 0,1 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2012 (Mravčík et al. 2013)

CŽP u tabákových výrobků se oproti loňskému výzkumu zvýšila o 5,5%, u mužů o celých 8 %, u žen zase snížila o 7,7 % a ve věkové kategorii 15-34 let došlo k 2,5% zvýšení. V MP došlo u celé populace k snížení výsledku o 6,7 %, mezi muži byla snížena o 9,8 %, u žen byl 8,1% nárůst a mladší v posledním měsíci kouřili o 8,7 % méně. Roční prevalence zase známá není. Stejně, jako u alkoholu nebyly data k prevalencím kouření tabákových výrobků u obecné populace k dispozici. Druhé srovnání (tedy s obecnou populací) může autor nabídnout zase s daty z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v ČR z roku 2012 (Mravčík et al. 2013), CŽP v těchto datech je vyšší o 12,2 %, mužská část někdy kouřila o celých pět procent více, ženy zase o celých devatenáct procent více. Mladší o 9,2 %. MP u druhého srovnání je celkem o 18,9 % zvýšená, muži v těchto datech mají téměř 18% více, ženy o 22,4 % taky a mladá generace více o 14,6 %. U denních kuřáků bylo pozorováno, oproti obecné populaci 8,8% nárůst, gothici kouří o 15,1 % více a gothičky o 7,6 % více. Mladší zařazení nebyli. Rizikosti spojené s kouřením nebyli předmětem průzkumu ani

v jedné ze srovnávaných. Ale 20% závislost prokázaná Fageströmovým testem v mužské populaci goth subkultury stojí za připomenutí, stejně tak jako 19% střední návyk u žen.

Tabulka 2d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Tabákové výrobky			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↑ 8 %	↓ 7,7 %	↑ 2,5 %	↑ 5,5 %
MP: PV x SV	↓ 9,8 %	↑ 8,1 %	↓ 8,7 %	↓ 7,6 %
CŽP: OP (2012) x SV	↑ 5 %	↑ 19 %	↑ 9,2 %	↑ 12,2 %
RP: OP (2012) x SV	x	x	x	x
MP: OP (2012) x SV	↑ 18 %	↑ 22,4 %	↑ 14,6 %	↑ 18,9 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2012 (Mravčík et al. 2013)

Konopí a konopné drogy oproti loňské práci se markantně snížily, a to přesněji u CŽP celého souboru o 23,4 %, u mužů o 15,5 %, žen o 31,1 % a u mladších o 26,4 %. MP takové značné snížení nezaznamenala, ale taktéž jsou letos menší – celkem o 12,2 %, muži o celých 15 %, ženy o 1,8 % a mladší o 9,1 %. Druhé srovnání již může být ve všech úrovních (CŽP, RP MP). CŽP u zkoumané subkultury je vyšší o 32,8 %, v mužské části se jedná o 35,9% nárůst, v ženské části o 35,1% nárůst a u mladších o 14,9 %. RP u všech respondentů byla vyšší o 12,4 %, u mužů byla vyšší o 10,4 %, ženy zase o 15,7 a mladší o 1,6 %. Měsíčně užili gothici o 12,7 % více, z toho muži 16,5 %, ženy 11,6 % a mladší 10,6 %. V rizikosti kouření konopí se nevyskytl ani jeden člen goth subkultury ve skupině bez rizika. Mírné, až středně rizikové užívání bylo o 15,4 % méně časté u mužů a o 17,3 % u žen, vysoce rizikové užívání měli muži se 14,7% snížením a ženy nižší o 2,7 %.

Tabulka 3d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Konopné drogy			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 15,5 %	↓ 31,1 %	↓ 26,4 %	↓ 23,4 %
MP: PV x SV	↓ 15 %	↓ 1,8 %	↓ 9,1 %	↓ 12,2 %
CŽP: OP x SV	↑ 35,9 %	↑ 35,1 %	↑ 14,9 %	↑ 32,8 %
RP: OP x SV	↑ 10,4 %	↑ 15,7 %	↑ 1,6 %	↑ 12,4 %
MP: OP x SV	↑ 16,5 %	↑ 11,6 %	↑ 10,6 %	↑ 12,7 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Zkušenost s pervitinem se v ČŽP u všech snížila o 28,8 %, z toho u mužů o 29,6%, žen 5,2 % a mladších o 29,1 % oproti předchozí studii. MP v celém souboru byla o 18,6 % nižší, muži užili za poslední měsíc o 23,4 % méně, ženy také méně o 3,2 % a mladší populace o 18,7 %. V druhém srovnání byla ČŽP o 10,1 % větší, mužská ČŽP o celých 15 %, ženská o 8,1 % a mladší limita o 9,2 % vyšší než obecná populace. RP celkově byla vyšší o 4,5 %, mužská o 8,9 %, ženská o 2,4 % a u lidí ve věku 15-34 to bylo 1,9 % více. MP ve výzkumném souboru byla větší ve všech skupinách, celkem o 2,3 %, muži 3,4 %, ženy 1,8 % a mladší o celé jedno procento.

Tabulka 4d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Pervitin			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
ČŽP: PV x SV	↓ 29,6 %	↓ 5,2 %	↓ 29,1 %	↓ 28,8 %
MP: PV x SV	↓ 23,4 %	↓ 3,2 %	↓ 18,7 %	↓ 18,6 %
ČŽP: OP x SV	↑ 15 %	↑ 8,1 %	↑ 9,2 %	↑ 10,1 %
RP: OP x SV	↑ 8,9 %	↑ 2,4 %	↑ 1,9 %	↑ 4,5 %
MP: OP x SV	↑ 3,4 %	↑ 1,8 %	↑ 1 %	↑ 2,3 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současné autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Pokud se srovnají data o MDMA (extázi), vyjde najevo, že se zase rapidně sníží prevalence v současném výzkumu oproti loňskému. ČŽP tedy bude o 9,4 % menší, v mužské části o celých 26 %, v ženské o 9,8 % a u mladší části o 23,8 % méně. MP klesla o 18,6 % z toho u mužů o 27 %, u žen o 3,2 % a mladších o 18,7 %. V druhém srovnání je rozdíl také znatelný, u celého souboru ČŽP činí o 10,1 % více, z toho muži mají životní zkušenost vyšší o celých 15 % a ženy o 5,5 % také. Mladší kohorta o 7,9 % více také. RP to dělá 4,5 % více v celém souboru, mužská část RP v subkultuře je vyšší o 8,9 %, ženská o 2,4 % a mladší dospělí o 1,9 %. Za poslední měsíc v goth komunitě dle výsledků užilo MDMA na rozdíl od obecné populace o 2,3 % více lidí, z toho muži měli MP vyšší o 3,4 %, ženy o 1,8 % a mladí dospělí o celé jedno procento.

Tabulka 5d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	MDMA (extáze)			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 26%	↓ 9,8 %	↓ 23,8 %	↓ 9,4 %
MP: PV x SV	↓ 27 %	↓ 3,2 %	↓ 18,7 %	↓ 18,6 %
CŽP: OP x SV	↑ 15 %	↑ 5,5 %	↑ 7,9 %	↑ 10,1 %
RP: OP x SV	↑ 8,9 %	↑ 2,4 %	↑ 1,9 %	↑ 4,5 %
MP: OP x SV	↑ 3,4 %	↑ 1,8 %	↑ 1 %	↑ 2,3 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Rozdíly mezi životní zkušeností s užitím kokainu mezi loňskou a letošní studií činí v CŽP u celého souboru 17,2 % v (ne)prospěch loňských výsledků. CŽP mužů se ve sledované subkultuře dle posledních výsledku zmenšila o 23,8 %, u žen o 5,2 % a v kategorii mladších o 20,1 %. MP se celkově snížila o 7,4 %, u mužů o 13,2 %, u žen zůstává výsledek stejný – ženy v posledním měsíci neužívaly kokain ani v jedné studii a MP kategorie 15-34 let se snížila o 8,3 %. Při srovnávání prevalence goth subkultury a obecné populace, je rozdíl znatelný, a to u CŽP celkového souboru o 11,4 % větší, muži mají vyšší CŽP o 17,5 %, ženy o 8,8 % a mladší o 9,2 %. RP je u gothiků vyšší o 4 %, z toho muži 8,9 %, ženy 1,8 % a mladší 3 %. Za poslední měsíc bylo pozorováno vyšší užívání subkultury než u obecné populace, a to o 0,5 %, mezi muži bylo vyšší o 1,6 %, mezi ženami se za poslední měsíc, dle výsledků kokain nevyskytoval a u mladší kategorie byla MP o 0,4 % vyšší.

Tabulka 6d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Kokain			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 23,8 %	↓ 5,2 %	↓ 20,1 %	↓ 17,2 %
MP: PV x SV	↓ 13,2 %	STEJNÉ	↓ 8,3 %	↓ 7,4 %
CŽP: OP (2012) x SV	↑ 17,5 %	↑ 8,8 %	↑ 9,2 %	↑ 11,4 %
RP: OP (2012) x SV	↑ 8,9 %	↑ 1,8 %	↑ 3 %	↑ 4 %
MP: OP x SV	↑ 1,6 %	STEJNÉ	↑ 0,4 %	↑ 0,5 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Užití heroinu alespoň jednou v životě se v celkovém souboru oproti výsledkům z roku 2014 snížilo o 7 %. V mužské části se snížilo o 6,5 %, v ženské o 3,2 % a v kategorii

mladších o celých 9 %. MP celého vzorku klesla o 2,8 %, u mužů to byl pokles o 4,4 % a ženy mají nulové výsledky MP. Kategorie mladších měla 4,3% pokles MP. V druhém srovnání (s obecnou populací) je CŽP o 2,6 % vyšší, muži o celých 5 %, ženy o 1,6 % a mladší o 1,3 % vyšší než výsledky prevalencí v celé ČR. RP je celkem o 1,1 % větší u goth populace, z toho je větší o 3,4 % u mužů, 0,5 % u mladé generace a pro ženy jsou výsledky v obou případech nulové. MP je u žen zase v obou případech nula, v porovnání celků je 1,1 % vyšší MP u zkoumaného souboru, muži v tomto případě 3,4 % více a mladí 0,5 % mají vyšší MP.

Tabulka 7d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Heroin			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 6,5 %	↓ 3,2 %	↓ 9 %	↓ 7 %
MP: PV x SV	↓ 4,4 %	STEJNÉ	↓ 4,3 %	↓ 2,8 %
CŽP: OP x SV	↑ 5 %	↑ 1,6 %	↑ 1,3 %	↑ 2,6 %
RP: OP x SV	↑ 3,4 %	STEJNÉ	↑ 0,5 %	↑ 1,1 %
MP: OP x SV	↑ 3,4 %	STEJNÉ	↑ 0,5 %	↑ 1,1 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Alespoň jedno užití diethylamidu kyseliny lysergové, neboli LSD za život se oproti loňsku snížil o 18,2 %, v mužské části se CŽP snížila o 9,5 %, v ženské 22,4 % a u mladší kohorty o 20,1 %. MP v se snížila o 2,2 % u celkového vzorku, 2,5 % u mužů, 3,7 % u mladších a u žen byly nulové výsledky. Při druhém porovnání je CŽP ve sledované populaci o 13,9 % vyšší, z toho u mužů to je 24,6 %, u žen 8,6 % a u mladší kategorie 11,6 % než je CŽP v obecné populaci. V celkové RP je 5,1% zvýšení, muži 12,5%, ženy 1,6% a kategorie 15-34 let 4,6% navýšení roční zkušenosti s LSD. Když se porovnají data měsíčních prevalencí, tak v celkové populaci je o 1,7 % méně lidí, kteří v posledním měsíci užili LSD, z toho muži 5,3 % méně, mladší o celé jedno procento a pro ženy jsou nulové výsledky.

Tabulka 8d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	LSD			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 9,5 %	↓ 22,4 %	↓ 20,1 %	↓ 18,2 %
MP: PV x SV	↓ 2,5 %	STEJNÉ	↓ 3,7 %	↓ 2,2 %
CŽP: OP x SV	↑ 24,6 %	↑ 8,6 %	↑ 11,6 %	↑ 13,9 %
RP: OP x SV	↑ 12,5 %	↑ 1,6 %	↑ 4,6 %	↑ 5,1 %
MP: OP x SV	↑ 5,3 %	STEJNÉ	↑ 1 %	↑ 1,7 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Životní zkušenost s halucinogenními houbami se oproti minulému autorovu výzkumu o celých 13 % zvýšila, v mužské části o 11,4 %, u žen 10,7 % a u mladších o 15,4 % nižší. MP v tomto porovnávání byla celkově menší o 3,6 %, z toho muži měli výsledek menší o 6,8 %, mladší 4,3 % a ženy bez výsledků. V druhém porovnání je CŽP 13,9% zvýšení u gothiků, mužská část zaznamenala 24,6 % vyšší zkušenost, ženy o 8,6 % a mladší o 11,2 % větší zkušenost s houbami. Užití v posledním roce měli oproti celkové populaci 4,6% zvýšení, muži o 7,1 % více, ženy o 3,5 % a mladší o celých 5 procent. MP celkově byla vyšší o 0,5 %, muži 1,6 %, ženy bez výsledků a mladí 0,4 % vyšší MP.

Tabulka 9d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Halucinogenní houby			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↑ 11,4 %	↑ 10,7 %	↓ 15,4 %	↑ 13 %
MP: PV x SV	↓ 6,8 %	STEJNÉ	↓ 4,3 %	↓ 3,6 %
CŽP: OP x SV	↑ 24,6 %	↑ 8,6 %	↑ 11,2 %	↑ 13,9 %
RP: OP x SV	↑ 7,1 %	↑ 3,5 %	↑ 5 %	↑ 4,6 %
MP: OP x SV	↑ 1,6 %	STEJNÉ	↑ 0,4 %	↑ 0,5 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Těkavé látky (toluen atp.) se v CŽP oproti loňskému výzkumu snížily o 6,4 %, v rámci mužské části CŽP byla menší o 6,5 %, u žen o 2,4 % a v kategorii mladších došlo ke snížení o 6,4 %. Výsledky MP v celkové populaci klesly 2,8 %, muži 4,6% pokles, ženy s nulovými výsledky a mladší klesli 1,3 %. Při srovnání s obecnou populací byly výsledky CŽP v subkultuře o tři procenta větší, mezi muži byla prevalence o 4,3 % vyšší, u žen o 2,6

procent a v kategorii 15-34 1,9 % větší životní zkušenost s těkavými látkami. Za poslední rok byla prevalence u gothiků o procento vyšší, než v běžné populaci. Mezi muži byla RP vyšší o 3,1 %, ženy měly nulové výsledky a kategorie mladých dospělých o 0,4 % více. Měsíční prevalence byla vyšší celkově o 1,1 %. Vyšší v mužské populaci o 3,4, mladí dospělí 0,4 % a ženy s nulovou prevalencí.

Tabulka 10d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Těkavé látky			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 6,5 %	↓ 2,4 %	↓ 6,4 %	↓ 6,4 %
MP: PV x SV	↓ 4,6 %	STEJNÉ	↓ 1,3 %	↓ 2,8 %
CŽP: OP x SV	↑ 4,3 %	↑ 2,6 %	↑ 1,9 %	↑ 3 %
RP: OP x SV	↑ 3,1 %	STEJNÉ	↑ 0,4 %	↑ 1 %
MP: OP x SV	↑ 3,4 %	STEJNÉ	↑ 0,4 %	↑ 1,1 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

U syntetických látek byl CŽP oproti loňsku nižší o 13,3 %, mezi muži došlo k 22,3% snížení životní prevalence, u žen k 0,3% zvýšení a u mladších dospělých k 12,7% snížení CŽP. MP byla nižší o 6,8 %, mezi muži o 10,2 %, ženami o 4,1 % menší a v rozmezí 15-34 let 7,7 % méně, než loni. Při druhém porovnávání CŽP ve zkoumaném vzorku byla vyšší o 7,1 %, mezi muži o 11,5 %, ženami 5,3 % a mladými dospělými o celých 6 %. Při roční prevalenci se ve srovnání celkových dat ukázala RP výzkumného souboru vyšší o celá 4 %, mezi muži potom bylo 5,3% navýšení, u žen 3,5% a u mladších 3,7%. Celková MP byla o 1,1 % vyšší, mezi muži to dělalo 1,6 %, mezi ženami 0,9 % a v poslední kategorii 1 %.

Tabulka 11d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Jiné syntetické látky			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 22,3 %	↑ 0,3 %	↓ 12,7 %	↓ 13,3 %
MP: PV x SV	↓ 10,2 %	↓ 4,1 %	↓ 7,7 %	↓ 6,8 %
CŽP: OP x SV	↑ 11,5 %	↑ 5,3 %	↑ 6 %	↑ 7,1 %
RP: OP x SV	↑ 5,3 %	↑ 3,5 %	↑ 3,7 %	↑ 4%
MP: OP x SV	↑ 1,6 %	↑ 0,9 %	↑ 1 %	↑ 1,1 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současná autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Jako poslední skupina psychotropních látek byly další rostlinné látky, rozdíl CŽP u této kategorie v prvním srovnání byla 9,4 %, v mužské části 18,6 % méně, ženské došlo k 0,9% nárůstu a mezi mladými dospělými k 9,8% snížení. MP byla nyní nižší o pět procent, mezi muži potom o 8,4 %, ženami 2,4 % a mladými o celých 7 % menší, než loni. U druhého srovnání byla CŽP zkoumaného vzorku vyšší o 13,7 %, muži měli vyšší CŽP o 14,5 %, ženy o 13,5 % a mladí dospělí o 12,5 %. RP u výzkumného souboru byla vyšší o 4,5 %, muži měli RP vyšší o 6,6 %, ženy o 3,4 % a kategorie mladších dospělých o 3,3 %. MP v celkových souborech byla vyšší pro gothickou subkulturu a to o 2,8 %, mezi mužskou částí se jedná o 3,4% zvýšení, ženskou 2,4% zvýšení a u mladších 1,7% zvýšení.

Tabulka 12d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů

	Jiné rostlinné látky			
	Pohlaví		Mladí	Celkem
	Muži	Ženy	15-34	
CŽP: PV x SV	↓ 18,6 %	↑ 0,9 %	↓ 9,8 %	↓ 9,4 %
MP: PV x SV	↓ 8,4 %	↓ 2,4 %	↓ 7 %	↓ 5 %
CŽP: OP x SV	↑ 14,5 %	↑ 13,5 %	↑ 12,5 %	↑ 13,7 %
RP: OP x SV	↑ 6,6 %	↑ 3,4 %	↑ 3,3 %	↑ 4,5 %
MP: OP x SV	↑ 3,4 %	↑ 2,4 %	↑ 1,7 %	↑ 2,8 %

Legenda: PV x SV – porovnání minulé a současné autorovy studie; OP x SV – porovnání výsledků z Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České Republice za rok 2013 (Mravčík et al. 2014)

Liší se výsledky z předchozí studie může být způsobena vyšším počtem respondentů, dotazováním přes internet, který nabízí větší anonymitu a možnost vyplnění v kteroukoliv denní dobu. Také jsou výsledky ovlivněny tím, že se nyní autor neptal osobně na společenských akcích, které mohou být spojené s užíváním psychotropních látek a že v hledáčku byla celá populace v České Republice.

V rámci odpovědí na výzkumné otázky, sepsané v kapitole 3.1, se dá říci, že se v subkultuře užívají všechny psychotropní látky, na které se autor dotazoval. Životní zkušenost s dotazovanými má výzkumný soubor průměrně o 10,9 % více, než je většinová česká společnost, v roční zkušenosti je průměrně 3,8% navýšení a v měsíčním užívání se jedná o 3,7 %. A i třetí otázka se dá zodpovědět, užívají se více legální návykové látky, než nelegální.

4.3 Využití v praxi

Význam práce může být ve vytvoření specifických preventivních programů, zaměřujících se na problémové pití alkoholu, kouření a užívání nelegálních drog. Vytvoření letáku, které by byly na společenských akcích subkultury, s informacemi ohledně zdravotních a psychických dopadů psychotropních látek na jedince, doporučení pro snížení rizik spojených s nadměrným užíváním výše zmíněných a kontakty na adiktologické služby. Výstup také je v informovanosti samotných členů subkultury o promořenosti užívání, během sběru dat se přihlásil velký počet respondentů, kteří mají zájem o výsledky, tudíž práce bude zjednodušena a poskytnuta serverům sdružujícím komunitu pro zveřejnění. Také může sloužit jako základ pro prozkoumání užívání návykových a psychotropních látek napříč všemi mládežnickými subkulturami.

5. Závěr

Práce přinesla nový a ucelený pohled na užívání návykových látek v gothické subkultuře. Výzkumné otázky se naplnili a byly uvedeny i další předpoklady pro následující výzkum v této oblasti. Rešerše výzkumů se primárně týkala tuzemských prací v diskuzi jsou tyto data porovnané navzájem. Zůstává jen otázkou, zda se dají současná data pokládat za reprezentativní vzhledem k obtížně odhadované celkové populaci gothiků v ČR.

Zdroje:

1. 518, Vladimír. *Kmeny: [současné městské subkultury]*. 1. vyd. V Praze: Yinachi, 2011, 517 s. ISBN 978-80-904735-3-9.
2. APPLOVÁ, Soňa. *Subkultury mládeže*. Zlín, 2009. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Mgr. Karel Gamba.
3. ARNETT, Jeffrey. Heavy metal music and reckless behavior among adolescents. *Journal of Youth and Adolescence* [online]. 1991, **20**(6): 573-592 [cit. 2015-07-20]. DOI: 10.1007/BF01537363. ISSN 0047-2891. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/BF01537363>
4. BOHUMIL, Štěpánek. *Zneužívání drog a subkultury mládeže*. Brno, 2011. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/363416/pedf_m/Stepanek_DP.pdf. Diplomová práce. Masarykova univerzita Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra sociální pedagogiky. Vedoucí práce Mgr. Martin Stanoev.
5. ČERNÁ, Alena a David ŠMAHEL. SEBEPOŠKOZOVÁNÍ V ADOLESCENCI: KONTEXT REÁLNÉHO VERSUS VIRTUÁLNÍHO PROSTŘEDÍ A SUBKULTUR EMO A GOTHIC. *E-psychologie* [online]. 2009, **3**(4): 26-44 [cit. 2015-07-15]. ISSN 18028853. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=51974370&scope=site>
6. DOSTÁLOVÁ, Anna Marie. Spása v černé: Gotická subkultura a její religiózní aspekty. ŠVÁBENSKÝ, Mojmír. *Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně* [online]. Brno: Státní archiv v Brně, 2008, **11**(1): 32-33 [cit. 2015-07-20]. Inventáře a katalogy fondů Státního archivu v Brně, č. 22. ISSN 1212-1371. Dostupné z: <http://www.dingir.cz/archiv/Dingir108.pdf>
7. DUFFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008, 237 s. Vysokoškolské učebnice (Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk). ISBN 978-80-7380-123-6.

8. ERDINGER, Subkultury a hnutí mládeže. *Protein: časopis YMCA v České republice* [online]. 2006, **8**(1): 20 - 21 [cit. 2015-07-20]. Dostupné z: http://www.ymca.cz/protein/storage/1240830289_sb_p_06_01.pdf

9. JURNIKL, Radek. *Prevalence užívání návykových látek v goth subkultuře a její srovnání s celkovou populací: Zápočtová práce pro předmět "Metodologie výzkumu v adiktologii 2.* 1. Praha, 2014, 12 s.

10. KOZLÍK, Jan a Pavlína PROCHÁZKOVÁ. Gothická subkultura: Gothické hnutí má i duchovní rozměr - ale není to satanismus. *Dingir: religionistický časopis o současné náboženské scéně* [online]. 2007, **10**(3): 74-76 [cit. 2015-07-20]. ISSN 1212-1371. Dostupné z: <http://www.dingir.cz/archiv/Dingir307.pdf>

11. MACEK, Petr. *Adolescence. 2.*, upr. vyd. Praha: Portál, 2003, 141 s. ISBN 80-717-8747-7.

12. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu.* Vyd. 1. Praha: Grada, 2006, 332 s. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

13. MORGAN, David L. *Ohniskové skupiny jako metoda kvalitativního výzkumu.* Vyd. 1. Tišnov: Sdružení SCAN, 2001, 99 s. Metodologie. ISBN 80-858-3477-4.

14. MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., NEČAS, V., GROLMUSOVÁ, L., KIŠŠOVÁ, L., NECHANSKÁ, B., SOPKO, B., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J., JURYSTOVÁ, L. 2013. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2012 [Annual Report on Drug Situation 2012 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

15. MRAVČÍK, V., CHOMYNOVÁ, P., GROHMANNOVÁ, K., NEČAS, V., GROLMUSOVÁ, L., KIŠŠOVÁ, L., NECHANSKÁ, B., SOPKO, B., FIDESOVÁ, H., VOPRAVIL, J., JURYSTOVÁ, L. 2014. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2013 [Annual Report on Drug Situation 2013 – Czech Republic] MRAVČÍK, V. (Ed.). Praha: Úřad vlády České republiky.

16. MULDER, Juul, Tom F.M. TER BOGT, Quinten A.W. RAAIJMAKERS, Saoirse NIC GABHAINN, Karin MONSHOUWER a Wilma A.M. VOLLEBERGH. Is it the music? Peer substance use as a mediator of the link between music preferences and

- adolescent substance use. *Journal of Adolescence* [online]. 2010, **33**(3): 387-394 [cit. 2015-07-10]. DOI: 10.1016/j.adolescence.2009.09.001. ISSN 01401971. Dostupné z: <http://linkinghub.elsevier.com/retrieve/pii/S0140197109001213>
17. ORAVCOVÁ, Anna. *Revolta stylem: hudební subkultury mládeže v České republice*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011, 264 s., [8] s. obr. příl. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-060-5.
18. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-247-2907-7.
19. SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 281 s. ISBN 978-80-247-2907-7.
20. SÝKOROVÁ, Alena. Subkultura gothic: 1. díl seminární práce. *Sanctuary.cz: Dark music & gothic subculture* [online]. 2013 [cit. 2015-07-02]. Dostupné z: <http://sanctuary.cz/8062-subkultura-gothic-1-dil-seminarni-prace>
21. UHEREK, Kamil. *Subkultury mládeže a jejich rizika*. Zlín, 2012. Diplomová práce. Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Vedoucí práce Mgr. Radana Kroutilová Nováková, Ph.D.
22. VUOLO, Mike, Christopher UGGEN a Sarah LAGESON. Taste clusters of music and drugs: evidence from three analytic levels. *The British Journal of Sociology* [online]. 2014, **65**(3): 529-554 [cit. 2015-07-10]. DOI: 10.1111/1468-4446.12045. ISSN 00071315. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/1468-4446.12045>
23. SANCTUARY. *Sanctuary.cz: Dark music & gothic subculture* [online]. 2015 [cit. 2015-07-02]. Dostupné z: <http://sanctuary.cz/10647-faq-aneb-goticka-scena-v-kostce>

Přílohy

Tabulka č. 1k: Rozsah užívání drog v obecné populaci – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2013, v %

	Psychotropní látka	Pohlaví		Mladí	Celkem
		Muži	Ženy	15-34	15-64
		n=439	n=429	n=308	n=868
CŽP	Alkohol	x	x	x	x
	Tabák	x	x	x	x
	Konopné látky	29,6	15,8	40,7	22,8
	MDMA (extáze)	6,8	3,3	11,3	5,1
	Pervitin	1,4	0,7	2,0	1,1
	Kokain	0,7	0,0	0,7	0,4
	Heroin	0,5	0,2	0,7	0,4
	LSD	0,9	1,0	2,3	0,9
	Halucinogenní houby	3,8	0,9	4,0	2,4
	Těkavé látky	1,2	0,0	0,7	0,6
	Jiné syntetické drogy	1,2	0,0	1,3	0,6
	Jiné rostlinné drogy	1,9	1,4	2,7	1,7
RP	Alkohol	x	x	x	x
	Tabák	x	x	x	x
	Konopné látky	13,2	4,5	21,6	8,9
	MDMA (extáze)	1,2	0,9	3,0	1,1
	Pervitin	0,2	0,2	0,7	0,2
	Kokain	0,2	0,0	0,3	0,1
	Heroin	0,2	0,0	0,3	0,1
	LSD	0,2	0,2	0,7	0,2
	Halucinogenní houby	0,2	0,0	0,3	0,1
	Těkavé látky	0,5	0,0	0,3	0,2
	Jiné syntetické drogy	0,2	0,0	0,3	0,1
	Jiné rostlinné drogy	0,7	1,0	1,3	0,8
MP	Alkohol	x	x	x	x
	Tabák	x	x	x	x
	Konopné látky	3,5	0,7	5,3	2,1
	MDMA (extáze)	0,2	0,0	0,3	0,1
	Pervitin	0,2	0,0	0,3	0,1
	Kokain	0,2	0,0	0,3	0,1
	Heroin	0,2	0,0	0,3	0,1
	LSD	0,2	0,0	0,3	0,1
	Halucinogenní houby	0,2	0,0	0,3	0,1
	Těkavé látky	0,2	0,0	0,3	0,1
	Jiné syntetické drogy	0,2	0,0	0,3	0,1
	Jiné rostlinné drogy	0,2	0,2	0,7	0,2

Zdroj: Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v ČR v roce 2013 (Mravčík et al, 2013)

Legenda: CŽP – celoživotní prevalence; RP – Roční prevalence; MP – měsíční prevalence

Tabulka č. 1p: Prevalence užívání psychotropních látek v %

	Psychotropní látka	Pohlaví		Mladí	Celkem
		Muži	Ženy	15-34	15-50
		n=55	n=114	n=151	n=168
CŽP	Alkohol	94,5	97,4	96,7	96,4
	Tabák	80,0	80,7	79,5	80,5
	Konopné látky	65,5	50,9	55,6	55,6
	MDMA (extáze)	20,0	13,2	15,2	15,4
	Pervitin	16,4	8,8	9,9	11,2
	Kokain	18,2	8,8	9,9	11,8
	Heroin	5,5	1,8	2,0	3,0
	LSD	25,5	9,6	13,9	14,8
	Halucinogenní houby	23,6	12,3	14,6	16,0
	Těkavé látky	5,5	2,6	2,6	3,6
	Jiné syntetické drogy	12,7	5,3	7,3	7,7
	Jiné rostlinné drogy	16,4	14,9	15,2	15,4
RP	Alkohol	87,3	91,2	89,4	89,9
	Tabák	63,6	66,7	66,2	65,7
	Konopné látky	23,6	20,2	23,2	21,3
	MDMA (extáze)	12,7	5,3	7,9	7,7
	Pervitin	9,1	2,6	2,6	4,7
	Kokain	9,1	1,8	3,3	4,1
	Heroin	3,6	0,0	0,7	1,2
	LSD	12,7	1,8	5,3	5,3
	Halucinogenní houby	7,3	3,5	5,3	4,7
	Těkavé látky	3,6	0,0	0,7	1,2
	Jiné syntetické drogy	5,5	3,5	4,0	4,1
	Jiné rostlinné drogy	7,3	4,4	4,6	5,3
MP	Alkohol	76,4	68,4	71,5	71,0
	Tabák	58,2	50,9	52,3	53,3
	Konopné látky	20,0	12,3	15,9	14,8
	MDMA (extáze)	7,3	1,8	3,3	3,6
	Pervitin	3,6	1,8	1,3	2,4
	Kokain	1,8	0,0	0,7	0,6
	Heroin	3,6	0,0	0,7	1,2
	LSD	5,5	0,0	1,3	1,8
	Halucinogenní houby	1,8	0,0	0,7	0,6
	Těkavé látky	3,6	0,0	0,7	1,2
	Jiné syntetické drogy	1,8	0,9	1,3	1,2
	Jiné rostlinné drogy	3,6	2,6	2,0	3,0

Legenda: CŽP – celoživotní prevalence; RP – Roční prevalence; MP – měsíční prevalence

Použitý dotazník

Q1 Jste:

- Muž
- Žena

Q2 Kolik Vám je let?

Q3 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- Základní
- Středoškolské s výučním listem
- Středoškolské s maturitou
- Vyšší odborné
- Vysokoškolské

Q4 Pijete alkohol?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem alkohol nepil/a

Q5 Označte každou možnost na kterou můžete odpovědět ANO:

- Měl jsem někdy potřebu omezit své pití alkoholu
- Někomu z mého okolí se nelíbí, jak moc piju alkohol
- Měl jsem někdy výčitky z toho, že piji alkohol
- Potřeboval jsem někdy hned po ránu se napít alkoholu.
- Žádné z uvedených možností se mě netýká.

Q6 Kouříte cigarety, dýmky a/nebo další tabákové výrobky?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát měsíčně
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem nekouřil/a

Q7 Kolik cigaret denně vykouříte?

- Více jak 25
- 1-15
- 6-25
- méně než jednu každý den

Q8 Kouříte více v prvních dvou hodinách po probuzení, než ve zbytku dne?

- Ano
- Ne

Q9 Jak brzo po probuzení si zapálíte první cigaretu?

- Do půl hodiny
- Za déle, než půl hodiny, ale ještě před polednem
- Odpoledne, nebo až večer

Q10 Které cigarety byste se nevzdal/a?

- První ranní
- kterékoliv jiné

Q11 Je pro vás těžké nekouřit tam, kde je kouření zakázané?

- Ano
- Ne

Q12 Kouříte i během nemoci, kdy musíte ležet v posteli?

- Ano
- Ne

Q13 Kouříte konopí (marihuanu) a/nebo hašiš?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem nekouřil/a

Q14 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Měl/a jsem někdy potřebu omezit kouření marihuany?
- Někomu z mého okolí se nelíbí, jak moc kouřím marihuanu
- Měl/a jsem někdy výčitky z toho, že kouřím marihuanu
- Kouřím marihuanu před polednem
- Kouřím marihuanu, i když jsem sám
- Měl/a jsem někdy problémy s pamětí, když jsem kouřil/a marihuanu
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q15 Užíváte extázi (MDMA)?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou do měsíce
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a extázi

Q16 Užívám to v podobě

- Tablet
- Prášku
- Krystalu
- V jiné podobě (prosím o dopsání) _____

Q17 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu a nutkání užít extázi (MDMA) znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání extáze (MDMA)
- Beru extázi (MDMA), aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevil účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít extázi (MDMA)
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q18 Užíváte pervitin?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a pervitin

Q19 Jakým způsobem to užíváte?

- Šňupáním
- Kouřením
- Injekčně
- Jinak (prosím o dopsání) _____

Q20 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít pervitin znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání pervitinu
- Beru pervitin, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevil účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít pervitin
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q21 Užíváte kokain?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a kokain

Q22 Jakým způsobem ho užíváte?

- Šňupáním
- Kouřením
- Injekčně
- Jinak (prosím o doplnění) _____

Q23 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít kokain znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání kokainu
- Beru kokain, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevil účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít kokain
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q24 Užíváte heroin?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a heroin

Q25 Jakým způsobem ho užíváte?

- Šňupáním
- Kouřením
- Injekčně
- Jinak (prosím o doplnění) _____

Q26 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít heroin znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání heroinu
- Beru heroin, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevila účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít heroin
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q27 Užíváte LSD?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a LSD

Q28 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít LSD znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání LSD
- Beru LSD, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevila účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít LSD
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q29 Užíváte halucinogenní houby?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a halucinogenní houby

Q30 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít houby znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání hub
- Beru ty houby, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevila účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít houby
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q31 Užíváte nějaké těkavé látky (Toluen a podobné)?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a těkavé látky

Q32 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít látku znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání látky
- Beru tu látku, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevila účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít návykovou látku
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q33 Užíváte nějaké jiné syntetické psychotropní látky, než bylo uvedeno výše (2FA, 4FA, Ketamin a podobné)?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a jakoukoliv syntetickou psychotropní látku

Q34 Jaké to jsou, případně byly?

Q35 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít látku znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání látky
- Beru tu látku, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevila účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít návykovou látku
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Q36 Užíváte nějaké jiné rostlinné psychotropní látky, než bylo uvedeno výše (šalvěj, peyotl, ayahuasca a podobné)?

- Několikrát za den
- Jednou denně
- Dvakrát až šestkrát v týdnu
- Jednou týdně
- Jednou až čtyřikrát do měsíce
- Méně než jednou měsíčně
- Jednou ročně, nebo méně
- Nikdy jsem neužil/a jakoukoliv rostlinnou psychotropní látku

Q37 Jaké to jsou, případně byly?

Q38 Označte každou možnost, na kterou můžete odpovědět ANO:

- Mám, měl/a jsem silnou touhu, nutkání, nebo chuť užít látku znova
- Mám, měl/a jsem potíže v kontrole užívání látky
- Beru tu látku, aby mi nebylo zle
- Musím si vzít větší dávku, aby se mi projevil účinek jako dřív
- Zanedbal/a jsem, nebo zanedbávám jiné věci pro to, abych mohl/a užít návykovou látku
- Pokračuji s užíváním i přes negativní zdravotní a psychické následky
- Žádná z uvedených možností se mě netýká

Seznam tabulek a grafů

Graf č. 1k: Prevalence užívání návykových látek v goth subkultuře a její srovnání s celkovou populací, Jurníkl, 2014 - strana 9

Graf č. 2k: Prevalence užívání návykových látek v goth subkultuře a její srovnání s celkovou populací, Jurníkl, 2014 - strana 9

Graf č. 1p: Nejvyšší dosažené vzdělání - strana 14

Graf č. 2p: Frekvence užívání jednotlivých psychotropních látek mezi muži výzkumného souboru v % - strana 15

Graf č. 3p: Frekvence užívání jednotlivých psychotropních látek mezi ženami výzkumného souboru v % - strana 15

Graf c. 4p: Rizikovitost užívání u obou pohlaví v % - strana 16

Graf č. 5p: Denní užívání psychotropních látek, porovnání mužů a žen v % - strana 17

Tabulka 1d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 20

Tabulka 2d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 21

Tabulka 3d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 21

Tabulka 4d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 22

Tabulka 5d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 23

Tabulka 6d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 23

Tabulka 7d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 24

Tabulka 8d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 25

Tabulka 9d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 25

Tabulka 10d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 26

Tabulka 11d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 26

Tabulka 12d: Změny v prevalencích při porovnání výzkumů - strana 27

Tabulka č. 1k: Rozsah užívání drog v obecné populaci – studie Prevalence užívání drog v populaci ČR 2013, v % - strana 33

Tabulka č. 1p: Prevalence užívání psychotropních látek v % - strana 34